

de vroegste vermeldingen behouden (bv. *Colonia* „Köln”, *Traiectum* „Utrecht”, *Cambracum* „Cambrai”).

Het scriptorium, m. a. w. de plaats waar een naam opgetekend werd, werd alleen aangeduid waar het voor de interpretatie van de vorm belangrijk was (bv. anderstalig : in Hoogduitse abdijen worden Nederlandse namen verhoogduitst). In pauselijke bullen worden plaatsnamen zeer vaak verhaspeld ; bij daaruit gelichte, kennelijk corrupte of alleen maar verdachte vormen, geldt de aanduiding „bulle” als een waarschuwingssignaal.

De blijvende waarde van dit woordenboek ligt in de materiaalverzameling. Etymologieën, hoe belangrijk ook als doel, zijn broos. Tussen het ontstaan van een naam en zijn eerste bewaarde attestatie, liggen eeuwen, soms veel eeuwen, met onbekende, vaak grillige evolutie. Van veel namen zal de betekenis altijd duister blijven.

Voor een synthetische toponymische studie is het overschouwen van een uitgestrekt gebied onontbeerlijk. Toponymische stromingen overspoelen alle latere grenzen. Dit woordenboek diende een veel ruimer deel van Europa te omvatten. Een mooie droom van de auteur zou in vervulling gaan, mochten de hoge Europese autoriteiten hem met een uitgebreider toponymische opdracht belasten.

De auteur dankt allen — archivariissen, bibliothekarissen, toponymisten, vrienden — die hem een behulpzame hand gereikt hebben, doch vooral het Belgisch Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, dat, door het verlenen van een mandaat van aspirant, later aangesteld navorser, tijdens de jaren 1944-48, en van een reissubsidie in 1955, in feite de financiële last van de opzoeken gedragen heeft. Zijn dank gaat niet minder naar het Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, dat de dure publicatie van dit woordenboek op zich nam.

* * *

Nu het woordenboek gedrukt is, mag ik een kaars ontsteken voor Prof. Dr. W. Pée, dank zij wiens enthousiasme het zo vlug ter perse kon gaan.

Een tweede kaars mag ik offeren voor Dom Floribertus Rommel, dank zij wiens initiatief en offervaardig geduld indices aan het woordenboek konden toegevoegd worden.

En een derde kaars voor de heer G. Michiels en zijn uitmuntende zettters, om hun prachtprestatie.